

Pantalles perplexes

El cinema al País Valencià es troba en una situació incerta que trenca la falsa imatge que va tenir l'any passat, quan semblava que s'albirava una època de consistència. La solució passa per un replantejament conjunt de la situació entre els professionals i l'administració.

Miratges que són devorats per les partícules més denses de la realitat. Això són els somnis, i això sembla que és la possibilitat de construir una indústria del cinema al País Valencià. L'any 96 es rodaren ací deu llarg-metratges, i la visió d'aquest territori com una meca per a la filmació d'històries impregnava els mitjans de comunicació. Però l'exhibidor i crític cinematogràfic Antoni Llorens va definir la qüestió en un debat celebrat al Club Diario Levante com "el boom que fa pam". Un joc onomatopèic tan descriptiu com literal.

Les subvencions com a símptoma. Així, algunes d'aquestes pel·lícules, com ara *Tranvía a la Malvarrosa*, de José Luis García Sánchez, són produccions de fora vinculades testimonialment al País Valencià perquè s'han rodats ací. Altres films d'aquest conjunt han participat directament de la indús-

tria valenciana del cinema. Especialment *Nadie como tú*, de Criso Renovell, *Una pirana en el bidé*, de Carles Pastor, *Best-seller*, de Carlos Pérez Ferré, *Tabarka*, de Domingo Rodes Sala i *La camisa de la serpiente*, de Toni Canet. Però les creacions de Renovell i Rodes Sala encara no s'han estrenat, les de Pastor i Pérez Ferré han tingut un pas fugaç per les pantalles, i només la de Canet continua en exhibició, en la versió en valencià per decisió heroica del director. El gros del públic, exhibidors i distribuïdors és encara reticent al nostre cinema.

Aquestes cintes tenen un pressupost aproximat de 100 milions de pessetes (la mitjana valenciana oscil·la entre els 100 i 130 milions) i varen rebre subvencions de 25 milions de pessetes de la Conselleria de Cultura. Els criteris del sistema de subvencions és un dels primers grans esculls que, segons els professionals, s'han de salvar per poder començar a crear. Segons

Carlos Pérez Ferré, "es fa pública la concessió de subvencions després de l'estiu, i el termini per presentar les pel·lícules acaba a principis de desembre, perquè les ajudes s'atorguen a través d'hisenda pública i han de coincidir amb el final de l'any fiscal. Això crea enormes problemes de rotatge i dificulta que pugues presentar-te a altres subvencions com les que atorga el Ministeri de Cultura o la Unió Europea, perquè els terminis de convocatòria entre aquests organismes no coincideixen amb els de la Conselleria."

La paradoxa és gran, perquè la UE està facultada per arribar a fer-se càrrec del 50% de les despeses de producció de la pel·lícula que crega interessant. Però la coincidència de diversos factors va permetre l'any passat que es pogueren fer unes quantes pel·lícules amb certa comoditat. D'una banda, l'ex-conseller de cultura Fernando Villalonga, el primer en aquest càr-

rec dins de la legislatura del PP, va acceptar la responsabilitat d'ampliar els terminis per a la presentació de les còpies i permetre que el rodatge de les subvencions del 95 es fera al 96. Al mateix temps, Amadeu Fabregat –director general de Ràdio Televisió Valenciana en temps del PSOE i que sempre havia menyspreat el sector l'audiovisual valencià– havia aprovat un conveni pel qual el sector podia acollir-se, mitjançant la presentació de projectes, a un pressupost a repartir de vora 400 milions de pessetes. Els professionals agrairien en el gest però l'interpretaren com una temptació electoral, donada la proximitat de les eleccions autonòmiques de maig del 95.

L'arribada a la direcció de Canal 9 de Vicent Tamarit quan els populars guanyaren les eleccions va ser l'última de les peces que va facilitar l'any passat el rodatge dels films. Tamarit, director de cinema i de documentals, es va acostar als professionals valencians i va intentar que la televisió i el PP compliren els propòsits programàtics de dinamitzar el sector audiovisual. Però va ser inútil, als pocs mesos d'ocupar el càrrec va haver de dimetir. Les audiències televisives eren molt baixes i les apostes per programes de producció pròpia o compartida varen fracassar. Tamarit es queixa que fou "empaitat" pel president del consell d'administració de RTVV, Leonardo Ramón, d'Unió Valenciana (UV): "Leonardo Ramón va intoxicar la meua gestió ignorant les quotes de valencià que inclouem en la programació, molt més altes que les actuals." Una de les actuacions de Tamarit que més polseguera va alçar fou la contractació per 50 milions de pessetes de la realització del programa *Megacine* a la productora Cinco Films, propietat del seu cunyat Juan Boluda, la mateixa que va produir la pel·lícula *Best-seller* de Pérez Ferré de la qual Tamarit va comprar també els drets d'emissió per a Canal 9. "Teníem subvencions de la UE i de la casa Sony que rebaixaven moltíssim el pressupost de contractació –comenta Tamarit–. Cinco Films és una empresa molt veterana i efi-

RAFA GIL

caç, i per això va ser contractada". L'antic director fa referència també a les acusacions d'estar darrere d'un pacte mercantil oportunista. Es tracta de la venda per 28 milions de pessetes de la seua pel·lícula *El hombre de la nevera* al següent director de RTVV, Juan José Bayona, efectuada quan Tamarit ja

**V. Tamarit,
ex-director de
Canal 9: "Els
polítics valencians
mantenen una
actitud mesquina
amb el sector
audiovisual."**

havia dimetit. "L'acord de venda estava pres amb el PSOE, però no es va concretar per la vinguda de les eleccions. Mentre era director no el vaig signar per ètica, i Bayona va tancar un pacte entre cavallers", afirma.

Per la mateixa xifra, 28 milions, el PSOE havia acordat comprar els drets d'emissió de *La camisa de la serp*. Tamarit va comprar les altres quatre pel·lícules valencianes per 33 milions cadascuna. Reconeix que no va poder desenvolupar la majoria de plans que tenia prevists per vincular Canal 9 al cinema valencià: "hi ha una actitud mesquina dels polítics valencians davant de la nostra indústria audiovisual. No els importa, encara que en reunions europees diguen el contrari".

La necessitat d'un institut.

Aquest any, les subvencions per a cinema de la Conselleria són de 90 milions de pessetes, un pressupost molt esquitit. En canvi, hi ha 500 milions de pessetes que, per un acord signat entre Amadeu Fabregat i l'antic president socialista de la Generalitat Joan Lerma, han de donar-se a projectes audiovisuals que promocionen aspectes culturals del País Valencià. L'última legislatura autonòmica del PSOE va estar concedit íntegrament a la sèrie de Luis García Berlanga sobre Blasco Ibáñez que es passarà a Canal 9 i TVE i que produeix Antea Films. L'any 96, l'actual president Eduardo Zaplana ha tornat a concedir-lo sense divisions a un sol projecte, la sèrie *Entre Naranjos* de Josefina Molina que produeix Intercartel. Els directors valencians –que al costat d'associacions de productors, d'actors i tècnics constituïran una federació professional per tenir més mobilitat reivindicativa– demanen que aquest tipus de subvencions es racionalitze. Per a Toni Canet, "és necessària una redefinició administrativa del sector, que s'hauria de concretar a través d'un institut autònom que tinguera llibertat de moviments. Es pot fer cinema, i d'una qualitat no inferior a la de la resta de l'estat, si es donen unes determinades condicions. Els 500 milions de Presidència, més els 90 de què disposa Conselleria, més la quantitat que hauria de posar Canal 9, facilitaria una redistribució coherent d'incentius econòmics. La política hauria de ser conjunta i la televisió hauria de vincular-se totalment, perquè el cinema sense la televisió no es pot entendre, so-

En la pàgina del costat, un fotograma de la pel·lícula 'Best-seller' de Carlos Pérez Ferré que protagonitza l'enigmàtic rostre d'Ana Álvarez. Sobre aquestes ratlles, un moment del debat sobre cinema valencià celebrat la setmana passada al Club Diario Levante. Entre altres, en la taula hi eren els directors Carles Pastor (tercer per l'esquerra) i Toni Canet (segon per la dreta), i l'exhibidor Antoni Llorens (primer per la dreta).

La línia de la serp

La trajectòria de Toni Canet es forja sobre una primera sèrie de documentals anomenada *Quan la festa esdevé espectacle*. L'any 87 va debutar al cinema amb la comèdia coral

Amanece como puegas, concepció creativa col·lectiva que ja no ha abandonat. Després va venir la sèrie per a Canal 9 *Benifotrem*. Fa unes setmanes ha estrenat *La camisa de la serp*, una comèdia de la productora Estudis Andro que evoca el primer estadi de la joventut on assumir decisions és un fet inajornable.

—Després de *Benifotrem li abellia fer una altra comèdia?*

—No. Jo volia fer un projecte de ficció científica basat en "la paradoxa del gat", una teoria del físic Schrodinger basada en un experiment on un gat, un electró i una bossa de verí es conjuguen dins d'una capsa enmig de línies electrostàtiques inesperables entre la vida i la mort. Però Joan Andreu, el productor, va fer-me entendre que el finançament per a una comèdia seria més senzill.

—*Què té a veure La camisa de la serp amb La línia d'ombra de l'escriptor Joseph Conrad?*

—Em va inspirar l'anàlisi que feia Conrad del pas que hi ha entre l'adolescència i les primeres decisions pròpiament adultes que tots prenem en un mo-

ment donat.

RAFA GIL Els meus personatges són uns joves d'un poble mediterrani dels 60 que decideixen fer una banda de rock. Això determinarà per sempre les seues accions davant la vida i davant ells mateixos.

—*Estrenar en valencià és dur?*

—És un risc necessari que cal acceptar si volem un cinema valencià, perquè és l'idioma que forma part de nosaltres. A València és en cartell als cinemes Babel d'Antoni Llorens, que sempre se l'ha jugada. A la resta del País Valencià nosaltres mateixos la distribuïm, fent passes concertats amb els responsables de les línies en valencià dels instituts. És complicat, perquè molts pobles no volen exhibir-la en cap de setmana per pressions de les distribuïdores d'altres pel·lícules, tot i que la cosa va endavant i el públic s'hi acostava. Tot seria més senzill si l'administració s'encarregara de la concertació. Però de moment, la productora ha de fer aquesta feina tan artesanal. J. M. O.

Toni Canet. És el director del film *La camisa de la serp*.

bretot en temps de les plataformes digitals. Demanem que la Conselleria exigisca que el 75% de l'equip de les pel·lícules subvencionades siga valencià, no el 50%, com és el cas actual", reflexiona.

A diferència del País Valencià, a la major part d'Europa són instituts creats *ex professo* els que coordinen la política de cinema. I a Madrid hi ha l'ICAA (l'Institut de les Ciències i les Arts Audiovisu- als) l'encarregat de donar ajudes a comunitats autònomes, així, Catalunya, rep un 30% del seu finançament cinematogràfic. Però al País Valencià, les úniques ajudes genèriques que arriben són les que es donen a les produccions autonòmiques que aconsegueixen en taquilla almenys cinc milions de pessetes mentre s'exhibeix en llengua no castellana. Això agreuja un equilibri que en casos com el del director Criso Renovell es tornen un calvari. La seua pel·lícula *Nadie como tú*, subvencionada per la Conselleria i per Madrid, i comprada per Canal 9 i Canal Plus, dorm hivernada sense estrenar des de fa mesos. El productor, Pep Ferrándiz, diu que "estrenar una pel·lícula qualsevol és molt complicat. Els exhibidors estan molt pressionats per les grans distribuïdores ianquis, que no permeten que altre producte s'infiltri. I una pel·lícula com *Nadie como tú*, que és típic cinema d'autor, ha d'entrar per altre circuit, potser el de sales xicotetes de programació europea o el circuit d'antics cine-clubs que hi ha a tot arreu del País Valencià. Aques-

El misteri de l'andana

Mercè Viana

Clara i Borja pugen a una andana abandonada en una casa gran del poble on viu la iaia. Es tracta d'un indret misteriós on els protagonistes viuran una aventura d'allò més increïble. Vols acompanyar-los?

Il·lustracions de Fina Ciscar

Edicions del Bullent
"Estrella de mar", 10

Alacant: la llengua interrompuda

Brauli Montoya Abat

Aquest estudi explica el procés pel qual el català d'ençà de mitjan segle XIX patix a Alacant una minorització entre els mateixos alacantins autòctons. A partir d'un treball de camp, els parlants reconstruïxen les seues històries lingüístiques familiars.

Denes 10 Editorial
"Col·l. d'investigació F. Ferrer Pastor", 1

Un fonamentalista del Vinalopó i altres contarelles

Enric Valor

Breus narracions típiques dels anys trenta basades en succeïts i anècdotes coneguts per Enric Valor de primera mà. Darrera obra d'Enric Valor escrita als 84 anys amb gran vigor i força expressiva.

Editorial Tàndem

tes gestions van fent-se." No obstant, un dels rumors que planen sobre les productores és que els ix més a compte no estrenar algunes pel·lícules una vegada han obtingut subvencions i drets d'emissió, perquè amb això han cobert despeses, i l'exhibició d'un producte no comercial només significaria pèrdues. Ferrandiz nega que això siga normal: "i molt menys en el meu cas, jo perdré milions si no s'estrena". El productor comenta que la Conselleria d'Indústria tampoc no presta atenció al problema, "perquè no està previst per cap epígraf fiscal" i que si es vol cinema valencià, la reflexió ha de ser social, a més a més de política.

L'atzucac de la distribució. Però tota reflexió hauria d'arribar a la distribució. Les distribuïdores han de cobrir una quota de pantalla de cinema de l'estat espanyol per distribuir films americans. I han de distribuir un film estatal per tenir concessió de llicència de doblatge al castellà per a una pel·lícula ianqui, cosa vital per a la comercialitat del cinema de masses dels Estats Units. En molts paquets de les distribuïdores van incloses pel·lícules valencianes, a les quals no dóna cap importància: la quota de pantalla s'ha cobert i gairebé és millor que no s'exhibesquen, perquè llevarien el lloc a un altre film més comercial. José Luis Villar, delegat al País Valencià de la distribuïdora catalana Lauren, veu poques opcions de sortida: "nosaltres distribuïm *El pacient anglès*, que ha guanyat nou premis Oscar, i hi ha pobles on no la podem estrenar, perquè si ho fa l'exhibidor, la distribuïdora multinacional li lleva la concessió d'un conjunt de pel·lícules molt comercials. En el cas valencià, tot es complica molt. Un exhibidor d'Alcoi em va comentar que fins i tot quan programava pel·lícules d'Ovidi Montllor, que era fill del poble, no omplia la sala. No es confia en el producte d'ací", opina. Trencar aquest gel potser és el repte sobre el qual cal edificar.

Joan M. Oleaque

de la VIII NIT de S'ANT JORDI

Premi de REPORTATGE

Premi de periodisme instituit per EL TEMPS

Podran postular a aquest premi exclusivament els temes centrats en Catalunya Nord i hauran de ser necessàriament reportatges. L'extensió màxima de les obres presentades no podrà ser inferior a 3 fulls ni excedir de 5.

2

L'import del premi ha estat fixat en 2.500 francs.

3

EL TEMPS, entitat que concedeix el premi, determinarà el jurat. Les obres finalistes seran publicades al mateix setmanari EL TEMPS.

4

Les obres concursants hauran de ser adreçades abans del 10 d'abril al corresponsal de Catalunya Nord del setmanari EL TEMPS.

Pere Codonyan
13, carrer de la Llanterna
66000 Perpinyà